

Na osnovu člana X.1.) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je na __. sjednici Predstavničkog doma, održanoj __. __. 2021. godine i na __. sjednici Doma naroda, održanoj __. __. 2021. godine, donijela

AMANDMANE NA USTAV BOSNE I HERCEGOVINE

AMANDMAN II.

U Ustavu Bosne i Hercegovine član IV mijenja se i glasi:

Član IV Parlamentarna skupština

1. Sastav i izbor

Parlamentarna skupština sastoji se od 66 članova, od kojih se dvije trećine biraju sa teritorije Federacije, a jedna trećina sa teritorije Republike Srpske. Najmanje šest članova iz reda svakog konstitutivnog naroda i iz reda Ostalih bit će zastupljeno u Parlamentarnoj skupštini, od čega najmanje po četiri iz Federacije BiH i najmanje po dva iz Republike Srpske.

- a) Članovi Parlamentarne skupštine biraju se neposredno iz svog entiteta, u skladu sa izbornim zakonom kojeg će donijeti Parlamentarna skupština.
- b) Većina svih članova izabраниh u Parlamentarnu skupštinu sačinjava kvorum.

2. Procedura

- a) Parlamentarna skupština će biti sazvana u Sarajevu, najkasnije 30 dana nakon njenog izbora.
- b) Parlamentarna skupština će većinom glasova usvojiti svoj poslovnik o radu i izabrati među svojim članovima predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg.
- c) Sve odluke u Parlamentarnoj skupštini donose se većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju. Članovi će ulagati najveće napore kako bi većina uključivala najmanje jednu trećinu glasova članova sa teritorije svakog entiteta. Ukoliko većina ne uključuje jednu trećinu glasova članova sa teritorije svakog entiteta, odluke će se, po isteku najmanje tri dana, donijeti većinom onih koji su prisutni i glasaju, pod uslovom da glasovi protiv ne uključuju dvije trećine, ili više, članova izabраниh iz svakog entiteta.

d) Predložena odluka Parlamentarne skupštine može, u roku od sedam dana od dana izglasavanja, biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda, odnosno Ostalih, većinom glasova iz redova bošnjačkih, hrvatskih, srpskih ili članova iz reda Ostalih, izabranih u skladu sa stavom 1, tačka (a). Za donošenje takve odluke biće potrebna saglasnost Parlamentarne skupštine, izglasana od strane većine bošnjačkih, većine hrvatskih, većine srpskih i većine članova iz reda Ostalih koji su prisutni i glasaju. Ako procedura za zaštitu vitalnog interesa ne bude pokrenuta u propisanom roku, odluka izglasana u Parlamentarnoj skupštini je usvojena.

e) Kada većina bošnjačkih, hrvatskih, srpskih ili članova iz reda Ostalih u roku od dodatnih sedam dana stavi primjedbu na pozivanje na tačku (d), predsjedavajući Parlamentarne skupštine će odmah sazvati Zajedničku komisiju, koja se sastoji od četiri člana, od kojih je svaki izabran iz redova bošnjačkih, hrvatskih, srpskih i članova iz reda Ostalih, u cilju razrješenja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana, predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja. Ako Ustavni sud odluči da odredbe izglasane odluke nisu štetne po vitalni interes, odluka izglasana u Parlamentarnoj skupštini je usvojena danom objavljivanja odluke Ustavnog suda.

f) Odluke Parlamentarne skupštine neće stupiti na snagu prije nego što budu objavljene.

g) Kompletni zapisnici sa rasprava u Parlamentarnoj skupštini biće objavljivani, a njene sjednice će, osim u izuzetnim situacijama u skladu sa poslovnikom, biti javne.

h) Članovi ne mogu biti pozivani na krivičnu ili građansku odgovornost u pogledu bilo kojeg čina izvršenog u okviru dužnosti u Parlamentarnoj skupštini.

3. Ovlaštenja

Parlamentarna skupština je nadležna za:

a) Donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Vijeća ministara ili za vršenje funkcija Skupštine po ovom Ustavu.

b) Odlučivanje o izvorima i iznosu sredstava za rad institucija Bosne i Hercegovine i za međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine.

c) Odobravanje budžeta za institucije Bosne i Hercegovine.

d) Odlučivanje o saglasnosti za ratifikaciju ugovora.

e) Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njene dužnosti, ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta.

AMANDMAN III.

Član V mijenja se i glasi:

Član V Predsjednik

Predsjednika i potpredsjednika Bosne i Hercegovine posredno bira Parlamentarna skupština.

1. Izbor i trajanje mandata

a) Najmanje dvanaest članova Parlamentarne skupštine može predložiti kandidate za predsjednika i potpredsjednika. Predsjednik ili potpredsjednik mogu biti smijenjeni, u skladu sa zakonom koji će donijeti Parlamentarna skupština. Upraznjena pozicija predsjednika ili potpredsjednika će biti popunjena od strane Parlamentarne skupštine, u skladu sa zakonom koji će donijeti Parlamentarna skupština.

b) Mandat predsjednika i potpredsjednika traje četiri godine, s tim da predsjednik i potpredsjednik nastavljaju obavljati dužnost i po isteku mandata, sve do izbora novog predsjednika, odnosno potpredsjednika. Ista osoba ne može biti birana na poziciju predsjednika, odnosno potpredsjednika, više od jedanput.

c) Potpredsjednik mijenja predsjednika kada ga predsjednik ovlasti i u drugim situacijama koje će zakonom propisati Parlamentarna skupština.

2. Ovlaštenja

Predsjednik je nadležan za:

a) Akreditovanje ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine i primanje akreditiva ambasadora i drugih izaslanika stranih zemalja i međunarodnih organizacija, nakon njihovog imenovanja, odnosno prihvatanja, od strane Vijeća ministara.

b) Izvršavanje odluka Parlamentarne skupštine i Vijeća ministara.

c) Podnošenje izvještaja o rashodima predsjednika i potpredsjednika Parlamentarnoj skupštini na njen zahtjev, ali najmanje jedanput godišnje.

d) Koordinaciju, prema potrebi, sa međunarodnim i nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini.

e) Pomilovanja i ublažavanje kazni izrečenih od strane Suda Bosne i Hercegovine, uz supotpis potpredsjednika, predsjedavajućeg Vijeća ministara i predsjedavajućeg Parlamentarne skupštine.

f) Vršenje drugih djelatnosti koje mogu biti potrebne za obavljanje dužnosti, koje mu prenese Parlamentarna skupština, ili na koje pristanu entiteti.

3. Vijeće ministara

Parlamentarna skupština će imenovati predsjedavajućeg Vijeća ministara. Predsjedavajući će imenovati ministra vanjskih poslova, ministra vanjske trgovine i druge ministre po potrebi, a koji će preuzeti dužnost po odobrenju Parlamentarne skupštine.

a) Predsjedavajući i ministri zajedno sačinjavaju Vijeće ministara i odgovorni su za provođenje politike i odluka Bosne i Hercegovine u oblastima kako je naznačeno u stavovima 1, 4 i 5 člana III, o čemu podnose izvještaj Parlamentarnoj skupštini (uključujući, najmanje jedanput godišnje, izvještaj o rashodima Bosne i Hercegovine).

b) Najviše dvije trećine svih ministara mogu biti imenovani sa teritorije Federacije. Predsjedavajući će, također, imenovati zamjenike ministara (koji neće biti iz istog konstitutivnog naroda kao i njihovi ministri), koji će preuzeti dužnost nakon odobrenja Parlamentarne skupštine.

c) Vijeće ministara će podnijeti ostavku ukoliko mu Parlamentarna skupština izglasa nepovjerenje.

d) Vijeće ministara je nadležno za:

1.) Vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine.

2.) Imenovanje ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine, od kojih najviše dvije trećine mogu biti odabrani sa teritorije Federacije.

3.) Predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama i traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član.

4.) Vođenje pregovora za zaključenje međunarodnih ugovora Bosne i Hercegovine, otkazivanje i, uz suglasnost Parlamentarne skupštine, ratifikovanje takvih ugovora.

5.) Predlaganje godišnjeg budžeta Parlamentarnoj skupštini.

6.) Vršenje drugih djelatnosti koje mogu biti potrebne za obavljanje dužnosti, koje mu prenese Parlamentarna skupština ili na koje pristanu entiteti.

4. Stalni komitet

a) Predsjedavajući Vijeća ministara i dva zamjenika će, po službenoj dužnosti, vršiti funkciju civilnog zapovjednika oružanih snaga. Nijedan entitet neće prijetiti silom niti upotrebljavati silu protiv drugog entiteta i ni pod kakvim okolnostima naoružane snage jednog entiteta ne smiju ući niti boraviti na teritoriji drugog entiteta bez saglasnosti njegove vlade i Vijeća

ministara Bosne i Hercegovine. Sve naoružane snage u Bosni i Hercegovini će funkcionisati u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine.

b) Vijeće ministara će izabrati Stalni komitet za vojna pitanja koji će koordinirati aktivnosti oružanih snaga u Bosni i Hercegovini. Predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg Vijeća ministara ujedno su i članovi Stalnog komiteta.

5. Prelazne i završne odredbe

Predsjedavajući Parlamentarne skupštine, zamjenik predsjedavajućeg Parlamentarne skupštine, predsjednik i potpredsjednik će biti iz tri različita konstitutivna naroda i iz reda Ostalih.

AMANDMAN IV.

U članu VII stav 3. riječ „Predsjedništvo“ zamjenjuje se riječima „Vijeće ministara“.

AMANDMAN V.

U članu X stav 1. riječi „u Predstavničkom domu“ brišu se.

Završne odredbe

Amandmani stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“, a primjenjivat će se od sljedećih općih izbora u Bosni i Hercegovini.

O B R A Z L O Ź E N J E

I. Ustavni osnov

Ustavni osnov za usvajanje ovih amandmana sadržan je u članu X 1. Ustava Bosne i Hercegovine, koji precizira da Ustav može biti mijenjan i dopunjavan odlukom Parlamentarne skupštine, koja uključuje dvotrećinsku većinu prisutnih i koji su glasali u Predstavničkom domu.

II. Razlozi za donošenje amandmana

Ustav Bosne i Hercegovine je neophodno mijenjati kako bi se implementirale brojne presude Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), poput *Pilav protiv Bosne i Hercegovine*, *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine*, *Zornić protiv Bosne i Hercegovine*, *Šlaku protiv Bosne i Hercegovine*, *Pudarić protiv Bosne i Hercegovine*. Ove presude, naime, jasno preciziraju da su postojeće odredbe Ustava BiH i Izbornog zakona BiH, koje omogućavaju isključivo pripadnicima tri konstitutivna naroda da budu birani u Predsjedništvo BiH, odnosno delegirani u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, u suprotnosti s Evropskom konvencijom i njenim protokolima.

Održavanje tročlanog Predsjedništva uz ignorisanje razloga koji su do takve anomalije doveli, ne vodi do rješenja. Predsjedništvo BiH ima tri člana zbog tri konstitutivna naroda. Održavanje tog broja bez garancija da će pripadnici ta tri naroda biti zastupljeni, koje je sud u Strasbourgu zabranio, je besmisleno.

Umjesto kvadrature kruga, problem treba riješiti na izvoru. Predsjedništvo BiH je atraktivno zbog izborne legitimacije pobjednika i relativno bitnih ingerencija. Otklanjanjem ovih motivacija, otklonit će se i izvor prijepora. Izborom u Parlamentu BiH legitimacija će nestati, što naizmjenice zahtijeva i ukidanje ovlasti. A to omogućuje singularnog šefa države, po uzoru na sve članice EU, jer će pravila entitetskog glasanja i zaštite vitalnog interesa u Parlamentu BiH garantirati širok konsenzus. Istovremeno, izabrani kandidat neće moći zlouporabiti povjerenje jer će se sve suštinske ovlasti prebaciti u nadležnost Parlamenta i Vijeća ministara.

Što se Doma naroda tiče, nije moguće implementirati navedene presude ESLJP, uključujući osiguravanje delegiranja predstavnika sva tri konstitutivna naroda, ali i Ostalih, iz oba entiteta, bez značajnog povećanja delegata u tom Domu. Istovremeno, moguće je osigurati zadržavanje mehanizma zaštite vitalnog interesa u jednodomnom parlamentu, kombinirajući principe iz entitetskih parlamenata (minimalan broj poslanika iz datog naroda u

Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH i Narodnoj skupštini Republike Srpske), te kantonalnih skupština (ad hoc klubovi konstitutivnih naroda i Ostalih, koji zasjedaju po potrebi).

III. Principi na kojima je prijedlog amandmana zasnovan

Prilikom izrade ovog akta, predlagač se vodio sljedećim principima:

- Princip nediskriminacije. Predloženim odredbama osiguravaju se jednaka prava za sve državljane Bosne i Hercegovine, bez obzira na etničku pripadnost;
- Princip solidarnosti. Ostali dobivaju jednaka prava kao i pripadnici konstitutivnih naroda.
- Princip pravne sigurnosti. Zakoni i sve druge odluke se usvajaju kao i do sada: većina koja uključuje entitetsku većinu. Vitalni interes se štiti kao i do sada: većina kluba pokreće, a Ustavni sud BiH odlučuje ako se drugi klub usprotivi. Niti jedan narod niti entitet ne gubi ovlasti i mehanizme koje trenutno ima;
- Princip pariteta. Predsjedavajući PS BiH i zamjenik, te predsjednik i potpredsjednik, će biti iz reda tri naroda i Ostalih. Sistem imenovanja Vijeća ministara BiH ostaje isti, a ne mijenja se ni neformalni sistem rotacije;
- Princip komparativnog pristupa. Šef države koji je izabran posredno ima isključivo ceremonijalne ovlasti. Sve suštinske ovlasti trenutnog Predsjedništva BiH (vanjska politika, imenovanje ambasadora, imenovanje Upravnog vijeća Centralne banke BiH, odbrana i komandovanje Oružanim snagama BiH, te ostale, prebacuju se na Vijeće ministara BiH);
- Princip jednostavnosti. Predložene su minimalne ustavne promjene koje su neophodne za zadovoljavanje svih iznad navedenih principa.

IV. Finansijska sredstva za provedbu amandmana

Za provedbu ovih amandmana nije potrebno osigurati dodatna finansijska sredstva u Budžetu Institucija Bosne i Hercegovine. Naprotiv, predloženi amandmani dovest će do značajnih ušteda javnih sredstava.

V. Druge okolnosti

Predloženi amandmani implementiraju presude ESLJP te istovremeno zadovoljavaju zahtjeve koji stoje na putu Bosne i Hercegovine ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji. Pregovori o ovim pitanjima traju duže od decenije, isključivo se fokusiraju na pokušaje nalaženja rješenja koja istovremeno zadržavaju tročlano Predsjedništvo BiH, bez ozbiljnog razmatranja okolnosti koje su dovele do takve anomalije i razloga zbog kojih je ista anomalija proglašena protivnom Evropskoj konvenciji i njenim protokolima. Ovi prijedlozi adresiraju oba pitanja.